

Výtržnictví

O hrubé narušení občanského soužití půjde zejména v případech, kdy posuzované jednání má charakter zjevné svévole, bezohlednosti a zpravidla také určité vyhraněné jednostrannosti v tom, že pachatel sleduje prosazení svého - ze společenského hlediska nepřijatelného - zájmu na úkor zájmů ostatních občanů.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 944/2008, ze dne 27.8.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného M. K., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 4 To 484/2007, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 4 T 73/2007, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 4 To 484/2007, a rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 4 T 73/2007. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují současně také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se příkazuje Okresnímu soudu v Teplicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 4 T 73/2007, byl obviněný M. K. uznán vinným, že:

„dne 3. 8. 2006 kolem 18.30 hodin v T. před restaurací D., po předchozí vzájemné hádce a potyčce neznámým ostrým plochým předmětem drženým v dlani společně se svazkem klíčů bodl do břicha poškozeného J. S., čímž mu způsobil bodnou ránu stěny břišní v oblasti levého podbřišku šířky 1,5 cm a hloubky nejméně 5 cm“.

Takto zjištěné jednání obviněného soud právně kvalifikoval jako pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. a uložil mu podle § 222 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř let a šesti měsíců, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. ř. zařadil do věznice s ostrahou. Současně zrušil výrok o trestu, který byl obviněnému uložen rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 24. 10. 2006, č. j. 2 T 234/2006-41, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2007, č. j. 4 To 724/2006-67, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. mu dále uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu tří let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost zaplatit poškozené VZP ČR, způsobenou škodu ve výši 15.581,- Kč.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný odvoláním, o němž Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl rozsudkem ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 4 To 484/2007, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu. Za použití § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněnému při nezměněném výroku o vině a za čtyři sbíhající trestné činy, jimiž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 24. 10. 2006, č. j. 2 T 234/2006-41, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2007, č. j. 4 To 724/2006-67, nově

uložil podle § 222 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. mu dále uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu tří let. Současně zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Teplicích ze dne 24. 10. 2006, č. j. 2 T 234/2006-41, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2007, č. j. 4 To 724/2006-67, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Jinak zůstal napadený rozsudek beze změny.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný (dále případně též „dovolatel“) prostřednictvím své obhájkyne JUDr. H. T. dovolání, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Obviněný vyslovil přesvědčení, že se soud druhého stupně nezabýval výrokem o vině a u veřejného zasedání nevyslechl navržené svědky. Domníval se, že skutková zjištění neodpovídají provedeným důkazům a nenaplňují všechny zákonné znaky trestných činů ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. (správně pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák.) a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Obviněný měl za to, že nedošlo k naplnění objektivní stránky trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., neboť sám byl nejdříve poškozeným napaden a následně se pouze bránil. Připustil, že svým neuváženým chováním způsobil poškozenému z nedbalosti újmu na zdraví, a zdůraznil, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. se vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. V této souvislosti poukázal na závěry znaleckého posudku z oborou zdravotnictví, odvětví chirurgie a cévní chirurgie, a vyslovil přesvědčení, že jeho jednání mohlo být posouzeno maximálně jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák.

V závěru svého podání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i další rozhodnutí na citovaný rozsudek obsahově navazující, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl s tím, že bude vázán právním názorem Nejvyššího soudu, případně, aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám rozhodl tak, že stíhaný skutek posoudí jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 odst. 1 tr. zák.

K podanému dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) a uvedla, že ze základních obecných hledisek lze dovolání označit za přípustné. Odkázala na závěry znalce ohledně charakteru použitého nástroje, který byl dobře uchovatelný v dlani dospělé osoby a zdůraznila, že skutková zjištění nejsou v extrémním rozporu s právním posouzením jednání obviněného.

V závěru svého vyjádření státní zástupkyně označila dovolání za neopodstatněné a navrhl, aby bylo odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. v neveřejném zasedání konaném podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Pro případ, že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné rozhodnutí, vyjádřila tímto ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovný souhlas s rozhodnutím věci v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné, neboť napadá rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest [§ 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1 tr. ř.), a že splňuje i obligatorní náležitosti dovolání uvedené v ustanovení § 265f tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda obviněným uplatněný dovolací důvod lze považovat za důvod uvedený v citovaném ustanovení zákona, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu

napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen ve výroku napadeného rozhodnutí.

Dovolatel uplatnil důvod dovolání obsažený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.; ten je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoliv šlo o jiný trestný čin nebo nešlo o žádný trestný čin; dále pak lze namítat vadnost jiného hmotně právního posouzení, které spočívá v nesprávném posouzení některé další otázky, nespočívající přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v posuzování jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva zejména trestního, ale případně i jiných právních odvětví. Není však možné namítat nesprávnost samotných skutkových zjištění ani nesprávnost hodnocení důkazů.

Obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. relevantně v té části dovolání, v níž zpochybnil správnost právního posouzení skutku. Vytkl totiž, že soudy chybně právně posoudily zjištěný skutkový stav, přičemž nesouhlasil zejména s právní kvalifikací skutku jako pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. a tvrdil, že jeho jednání naplňuje maximálně skutkovou podstatu trestného činu ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák.; v souvislosti s použitou právní kvalifikací poukazyval na chybějící subjektivní stránku. Z hlediska napadeného rozsudku a podaného dovolání je proto významná otázka, zda právní kvalifikace jednání obviněného podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. je správná a zákonná, stejně jako další použitá právní kvalifikace trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., neboť ohledně této namítl absenci objektivní stránky.

Takovou argumentaci obviněného lze podřadit pod jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť směřuje proti správnosti právního posouzení skutku. Nejvyšší soud proto přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Po tomto přezkoumání Nejvyšší soud dospěl k závěru, že podané dovolání je opodstatněné, a protože bylo důvodně podáno proti výroku o vině, přezkoumal podle § 265i odst. 4 tr. ř. v návaznosti na vytýkané vady i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. K závěru o důvodnosti podaného dovolání dospěl na podkladě těchto skutečností:

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok rozsudku, jímž se obviněný uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedení všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku tudíž musí být popsány všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, a to slovním vyjádřením všech okolností, které v konkrétním případě vytvářejí znaky tohoto trestného činu. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci.

O správné právní posouzení skutku se jedná tehdy, když popis skutku ve výroku rozsudku je uvedený

v souladu s právní větou, obsahující formální zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu (a současně skutek dosahuje potřebný stupeň společenské nebezpečnosti). Naproti tomu o nesprávné právní posouzení se jedná v případě, že popis skutku vyjádřený ve skutkové větě výroku rozsudku bezezbytku neodpovídá formálním znakům použité skutkové podstaty trestného činu vyjádřeným v právní větě výroku. Z logiky věci plyne, že o nesprávné právní posouzení skutku by se jednalo též v případě, kdy sice skutková věta i právní věta výroku jsou v souladu, avšak skutek nedosahuje potřebného stupně společenské nebezpečnosti.

Uvedené skutečnosti bylo zapotřebí akcentovat ještě předtím, než bude zaměřena pozornost na formální znaky pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. i trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

V obecné rovině je třeba nejprve uvést, že trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Pokusem trestného činu podle § 8 odst. 1 tr. zák. je jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo.

Objektem tohoto trestného činu je lidské zdraví, tj. normální funkce lidského těla včetně řádné funkce všech orgánů, které jsou potřebné k náležité činnosti.

Podle § 89 odst. 7 tr. zák. se těžkou újmou na zdraví rozumí jen vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví

- a) zmrzačení,
- b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,
- c) ochromení údu,
- d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,
- e) poškození důležitého orgánu,
- f) zohyzdění,
- g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu,
- h) mučivé útrapy nebo
- ch) delší dobu trvající porucha zdraví.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že má-li být skutek posouzen jako pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák., musí být zjištěny takové skutkové okolnosti, které naplňují znaky úmyslu podle § 4 tr. zák., a to i ve vztahu k těžké újmě na zdraví jako hrozícímu následku.

Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel:

- a) chtěl způsobem v trestním zákoně uvedeném porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem [§ 4 písm. a) tr. zák.], nebo
- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn [§ 4 písm. b) tr. zák.].

Pohnutka (motiv) charakterizuje subjektivní stránku trestného činu a přichází v úvahu pouze u úmyslných trestných činů a má pro stupeň společenské nebezpečnosti činu pro společnost podstatný význam. Bez zjištění pohnutky by byl skutkový základ rozhodnutí neúplný.

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že soud považoval za naplněné znaky uvedeného pokusu trestného činu, které spočívají v tom, že pachatel „se dopustil jednání pro společnost nebezpečného, které bezprostředně směřovalo k tomu, jinému úmyslně způsobit těžkou újmu na zdraví a jehož se dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, avšak k dokonání

trestného činu nedošlo“.

K posouzení jednání obviněného také jako trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. (ve znění účinném ke dni 3. 8. 2006, kdy se jej měl dovolatel dopustit) je nezbytné v obecné rovině uvést, že jej spáchal ten, kdo se dopustil veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadl jiného, hanobil historickou nebo kulturní památku, hrob nebo jiné pietní místo anebo hrubým způsobem rušil shromáždění nebo obřad lidí. Nutno dodat, že v dané věci neměla žádný právní význam novela tohoto ustanovení provedená zákonem č. [343/2006](#) Sb. s účinností od 1. 10. 2006, kterou byl výčet protiprávních jednání pachatele rozšířen o rušení „přípravy nebo průběhu organizovaného sportovního utkání“.

Jedná se o trestný čin zařazený do hlavy páté trestního zákona, tedy takový, který chrání občanské soužití před jeho hrubým narušováním. Z jeho systematického začlenění do hlavy páté trestního zákona vyplývá, že objektem je občanské soužití. Předmětem ochrany tedy primárně nejsou individuální zájmy jednotlivých občanů (např. jejich zdraví, majetek, čest apod.), nýbrž šířeji pojatý komplex vztahů, jimiž je uspořádána koexistence v určité lokalitě. Z této povahy chráněného zájmu je třeba dovodit, že má-li být nějaké jednání pokládáno za výtržnost, musí se určitým výraznějším způsobem dotýkat veřejného pořádku jako hodnoty, která přesahuje individuální zájmy jednotlivců.

Jednání pachatele trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. má dvě formy, a to hrubou neslušnost a výtržnost. Konkrétní jednání může naplňovat obě tyto formy, které se někdy překrývají.

Hrubou neslušností se rozumí jednání, jímž jsou hrubě porušována pravidla občanského soužití a zásady občanské morálky (z příkladů výslovně zmíněných v § 202 jde o hanobení historické nebo kulturní památky, hrobu nebo jiného pietního místa anebo hrubé rušení shromáždění nebo obřadu lidí), jako další příklady lze uvést hrubý útok na čest a vážnost občana (vulgární nadávky, urážky, aj.). O hrubé narušení občanského soužití půjde zejména v případech, kdy posuzované jednání má charakter zjevné svévole, bezohlednosti a zpravidla také určité vyhraněné jednostrannosti v tom, že pachatel sleduje prosazení svého -ze společenského hlediska nepřijatelného- zájmu na úkor zájmů ostatních občanů.

Výtržností se pak rozumí jednání, které závažným způsobem (hrubě) narušuje veřejný klid a pořádek a je pro ně typický zjevně neuctivý a neukázněný postoj pachatele k zásadám občanského soužití. Jde zpravidla o násilný nebo slovní projev takového charakteru, že hrubě uráží, vzbuzuje obavy o bezpečnost zdraví, majetku nebo výrazně snižuje vážnost většího počtu osob současně přítomných (k tomu srov. rozhodnutí č. [44/1990](#) Sb. rozh. tr.). Ovšem nikoli každé napadení, byť k němu dojde veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, je nutně výtržností podle § 202 odst. 1 tr. zák. (k tomu srov. rozhodnutí č. [40/1977](#) Sb. rozh. tr.). Na rozdíl od hrubé neslušnosti se jedná zpravidla o fyzické a psychické násilí, které je namířeno vůči osobám nebo věcem.

Při posuzování činů výtržnické povahy je rovněž nutné z hlediska materiální stránky (srov. § 3 odst. 2, 4 tr. zák.) uvážit zejména intenzitu, rysy a průběh útoku (zda šlo o slovní či jiné, nebezpečnější projevy), posoudit okolnosti, za nichž byl čin spáchán (zda na pracovišti, na ulici, v restauraci, v denní či noční době aj.), dále zjišťovat pohnutku činu, zhodnotit následky a též osobu pachatele (jeho dosavadní způsob života, povahové vlastnosti) apod. (k tomu srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, str. 1212 až 1214, a přiměřeně též rozhodnutí č. [4/1976](#) a [1/1984](#) Sb. rozh. trest.).

Podle tzv. právní věty odsuzujícího rozsudku se obviněný jmenovaného trestného činu dopustil tím, že „se dopustil na místě veřejnosti přístupném výtržnosti tím, že napadl jiného“.

V předcházející části výroku ve skutkové větě rozhodnutí soud prvního stupně popsal jednání

dovolatele tak, že „dne 3. 8. 2006 kolem 18.30 hodin v T., před restaurací D., po předchozí vzájemné hádce a potyčce neznámým ostrým plochým předmětem drženým v dlani společně se svazkem klíčů bodl do břicha poškozeného J. S., čímž mu způsobil bodnou ránu stěny břišní v oblasti levého podbřišku šířky 1,5 cm a hloubky nejméně 5 cm“.

Takováto formulace skutkové věty výroku odsuzujícího rozsudku všechny (shora blíže vymezené) zákonné znaky trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. i pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. nezahrnuje. Uvedené skutkové a na ně navazující právní závěry soudu se navíc nekryjí s úvahami naznačenými v odůvodnění napadeného rozsudku.

Soud prvního stupně v tomto směru pouze uvedl (srov. strany 4 a 5 odůvodnění jeho rozsudku), že „... S ohledem na znalecký posudek z oboru zdravotnictví je pak nutno vycházet ze závěrů znalce, který uvádí, že zraňujícím předmětem musel být ostrý plochý předmět, dobře uchovatelný v zavřené dlani dospělé osoby, přičemž ke vzniku poranění nemohlo za žádných okolností dojít způsobem uváděným obžalovaným, tedy pouhým „ohnáním se“, nýbrž bodnou ranou vedenou přímo proti tělu poškozeného. ... S ohledem na okolnosti případu, užitou zbraň a místo těla, proti němuž útok obžalovaného směřoval se soud plně ztotožnil s právní kvalifikací jednání obžalovaného, protože soud obžalovaného v tomto směru uznal vinným ve smyslu podané obžaloby“.

Taková paušální úvaha nejenže nevyznívá přesvědčivě, ale neodpovídá ani provedeným důkazům, jejichž obsah soud zmínil v předchozí části odůvodnění svého rozsudku. Tak např. na str. 3 citoval výpověď poškozeného J. S., který mj. uvedl, že v „... restauraci D. v T., kde požil asi dvanáct piv ... se tam objevil obžalovaný v doprovodu dvou mužů ... Když k sobě dorazili, uhodil obžalovaného pravou rukou do obličeje, obžalovaný do něj strčil, a začali se prát. ... Následně jej obžalovaný od sebe odstrčil oběma rukama tak, že jej strčil do oblasti břicha. Po celou tuto dobu držel obžalovaný v ruce svazek klíčů, které byly vidět. Po celou dobu incidentu jej však jimi neuhodil, až naposled, kdy jej těmi klíči nevěda v jaké v ruce, uhodil pod levé oko. ... Proto obžalovaného udeřil pěstí do břicha a on jej v reakci na to uchopil v oblasti břicha a odstrčil“. Na stranách 3 a 4 soud citoval závěry znaleckého posudku, podle něhož „... poškozený utrpěl jedno poranění, konkrétně bodnou ránu stěny břišní, v oblasti levého podbřišku, šířky 1,5 cm, a hloubky nejméně 5 cm. Rána měla ostré okraje, pronikla kůží, podkožím a povázkou až do přímého břišního svalů. Nepronikla však do dutiny břišní. ... Z lékařského hlediska posoudil znalec poranění jako lehké, mohlo však velmi snadno dojít i ke zranění těžkému ... Intenzita útoku vedeného na poškozeného byla spíše menší, pokud by bylo užito násilí větší intenzity hrozil by poškozenému vznik těžkého poranění“.

Nalézací soud sice dále uvedl, že „... hodnotil provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu, a dospěl k závěru, že obžalovaný se vytykané trestné činnosti s určitou korekturou oproti podané obžalobě skutečně dopustil“, avšak po tomto paušálním konstatování blíže nevysvětlil, jak se vypořádal s uvedenými tvrzeními zejména ze strany poškozeného, který opakovaně uvedl, že obviněný jej při vzájemné fyzické potyčce „strčil“ či „odstrčil“, nikoliv že by jej „bodl“ či „bodnul“.

Jeho pochybení v tomto směru nenapravit ani soud druhého stupně, který v samém závěru svého rozsudku jen stručně a především paušálně uvedl (srov. stranu 5 jeho odůvodnění), že „... Se závěry soudu prvního stupně stran skutkových zjištění, ale i právního posouzení souhlasí i krajský soud a pro stručnost na ně v podrobnostech odkazuje“, ačkoliv z předcházejícího textu je patrné, že neměl na co odkazovat.

Z uvedeného je zřejmé, že soudy obou stupňů se právním posouzením chování obviněného nezabývaly s potřebnou pozorností. Stranou především ponechaly celkové zhodnocení situace a konkrétního jednání obviněného, tedy zejména skutečností, zda z jeho strany šlo o adekvátní reakci na předchozí jednání poškozeného, zejména na tvrzený útok ze strany poškozeného vůči němu, co

bylo pohnutkou jednání obviněného apod.

Právě proto, že soudy obou stupňů se s právním posouzením zjištěného skutku ze všech uvedených hledisek náležitě nevypořádaly, závěr o jimi použité právní kvalifikaci nejenže vzbuzuje pochybnosti, ale navíc je i obtížně přezkoumatelný.

Řádné odůvodnění soudních rozhodnutí je přitom považováno za esenciální podmínku ústavně konformního rozhodnutí vylučujícího libovůli v rozhodování. Jinými slovy, pokud z odůvodnění rozhodnutí obecného soudu nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, pak takové odůvodnění nevyhovuje zákonným hlediskům a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv trestně stíhané osoby, která má nárok na to, aby její věc byla spravedlivě posouzena (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 125/04 aj.).

Závěr o úmyslném zavinění obviněného ve vztahu ke způsobení těžké újmy na zdraví soudy opřely jen o paušální a nekonkrétní odkaz na charakter použité zbraně, která ani nebyla zajištěna, ani žádnou ze slyšených osob popsána, a na nejednoznačnou lokalizaci bodnutí na těle poškozeného. Nejvyšší soud nemínil zpochybňovat obecnou platnost úsudku, že bodnutí úzkým ostrým nástrojem s délkou čepele nejméně 5 cm a šířkou čepele nejméně 1 - 1,5 cm do oblasti levého podbřišku je útokem, z něhož může hrozit těžká újma na zdraví; avšak vztáhnout tento úsudek na konkrétní případ vyžaduje, aby byly pečlivě zváženy všechny okolnosti daného případu.

V posuzovaném případě byla intenzita útoku spíše menší, jak uvedl v závěru znaleckého posudku MUDr. M. J., znalec z oboru zdravotnictví, odvětví chirurgie a cévní chirurgie (viz č. l. 20 - 22). S tím koresponduje povaha způsobeného zranění, které z lékařského hlediska označil za lehké, neboť rána zasahovala jen do podkoží, svalové povázky a přímého břišního svalu a nepronikla hlouběji do dutiny břišní. Při posuzování otázky, jaký následek skutečně hrozil z rány vedené spíše menší intenzitou síly, je třeba vzít v úvahu i to, že útok byl veden proti takové části těla poškozeného, která byla do určité míry chráněna jeho oděvem, jak o tom vypovídal poškozený J. S. (viz č. l. 63).

Na intenzitu síly, s níž obviněný poškozeného zraňujícím předmětem zasáhl, měla nepochybně vliv celá řada okolností. Při posuzování jejího stupně soudy nemohly přehlédnout nejen to, jak byl poškozený v době konfliktu ustrojen [měl mít na sobě „... maskáčové kalhoty a bílé tílko ...“ (viz č. l. 62 spisu)], ale především to, že obviněný i poškozený v té době stáli blízko sebe ve vzpřímené poloze a tvářemi proti sobě. Taková jejich vzájemná pozice prakticky vylučovala, aby se obviněný proti poškozenému rozmáchl (ostatně o tom nevypovídal ani poškozený, ani žádný ze svědků). Pak by ovšem soudy neměly mít důvod zpochybňovat shora citovaný znalecův závěr, že „... intenzita útoku vedeného na poškozeného byla spíše menší“, což je v souladu s dalším závěrem znalce, který hodnotil „... poranění jako lehké“. Pokud v souvislosti s tím znalec rovněž uvedl, že „... mohlo však velmi snadno dojít i ke zranění těžkému“, pak to samozřejmě lze připustit, ale jen jako možnost, pro jejíž reálnost neschválala ani intenzita útoku, ani lokalizace poranění.

Uváží-li se tyto faktory, tedy jakým způsobem, jakou intenzitou a za jakých okolností obviněný vedl útok proti tělu poškozeného, nevznívá přesvědčivě závěr soudů, že svědčí o úmyslu obviněného způsobit poškozenému těžkou újmu na zdraví, resp. že šlo o útok natolik intenzivní, aby byl vůbec způsobilý takovou újmu přivodit. V této souvislosti je rovněž třeba zmínit, že soudy v rámci svých úvah ani neuvedly, která z forem těžké újmy na zdraví, jak jsou taxativně vymezeny v § 89 odst. 7 písm. a) až ch) tr. zák., poškozenému vůbec měla hrozit.

Při objektivním pohledu na věc, oproštěném od paušálních úvah o tom, že útok úzkým ostrým nástrojem s délkou čepele nejméně 5 cm a šířkou čepele nejméně 1 - 1,5 cm do oblasti levého podbřišku je obecně spojen s nebezpečím vzniku těžké újmy na zdraví, musel Nejvyšší soud, aniž by

chtěl útok obviněného jakkoli bagatelizovat, přisvědčit podanému dovolání v tom směru, že ze skutkových zjištění soudů není možné přesvědčivě dovodit závěr o úmyslném zavinění obviněného ve vztahu k těžké újmě na zdraví jako následku hrozícímu poškozenému z posuzovaného jednání.

Dále je třeba zmínit, že část dovolacích námitek obviněného směřovala proti správnosti skutkových zjištění soudy obou stupňů a proti rozsahu dokazování v tom smyslu, že byly svévolně pominuty důkazy, které mohou ovlivnit hodnocení míry jeho zavinění. Ku podpoře své obhajoby totiž obviněný již v přípravném řízení u výslechu dne 13. 2. 2007 (č. l. 25 spisu) zmínil přítomnost O. F. na místě incidentu. Výslech svědků O. F. a M. B. požadoval rovněž v písemném odůvodnění odvolání (č. l. 86 spisu) a svůj návrh na doplnění dokazování zopakoval u veřejného zasedání dne 21. 11. 2007 (č. l. 88 p. v. spisu).

Třebaže obecně platí, že jde o námitky skutkové povahy, které nejsou pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podřaditelné, v dané věci (už s ohledem na způsob rozhodnutí dovolacího soudu) nelze od nich odhlížet, neboť uvedené skutečnosti opravdu zůstaly zcela stranou pozornosti odvolacího soudu. Lze totiž důvodně předpokládat, že jde o tzv. opomenuté důkazy, o nichž již v minulosti opakovaně pojednal Ústavní soud (srov. například jeho usnesení ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. IV. ÚS 772/2005) a jejichž neprovedení mohlo mít na meritorní rozhodnutí vliv. Za této situace a při absenci důkazů směřujících ke zjištění přesného způsobu a intenzity útoku obviněného vůči poškozenému bude potřebné, aby v dalším řízení soudy věnovaly i těmto návrhům náležitou pozornost, neboť nelze vyloučit, že i provedením navrhovaných důkazů by mohlo dojít k ještě bližšímu objasnění skutku.

Všechny až dosud uvedené argumenty svědčí pro závěr, že výrok o vině obviněného pokusem trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. a trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., jak je obsažen v rozsudku Okresního soudu v Teplicích, nemůže obstát. V důsledku toho nemůže obstát ani napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pokud jím byl uvedený výrok o vině ponechán beze změny. V tomto směru je napadený rozsudek rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud proto k dovolání obviněného podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil obě uvedená rozhodnutí a současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Teplicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, neboť již v řízení před ním došlo k pochybením, která sice měla být v odvolacím řízení zjištěna, ale nemohla v něm být napravena.

Po zrušení uvedených rozhodnutí se trestní věc obviněného vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně. Povinností tohoto soudu bude při dodržení všech v úvahu přicházejících ustanovení trestního řádu věc znovu projednat ze všech hledisek, na něž Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí upozornil, znovu posoudit skutek, pro který je obviněný stíhán, přesně jej vymezit a ve skutkové větě popsat, a především jej v souladu se zákonem právně posoudit (přitom musí respektovat ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř.). V této fázi řízení bude rovněž na soudu, aby posoudil, v jakém rozsahu je třeba dokazování doplnit, a pokud případně některým návrhům na doplnění dokazování nevyhoví, aby odůvodnil, proč tak učinil.

V intencích shora rozvedených úvah Nejvyššího soudu bude třeba, aby již tento soud znovu a náležitě zhodnotil, zda obviněný zjištěným a ve výroku rozsudku přesně popsaným jednáním skutečně naplnil všechny zákonné znaky skutkových podstat obou žalovaných trestných činů, tedy jak pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák., tak trestného činu výtržnictví podle § 202 tr. zák., případně zda takové jeho jednání je podřaditelné pod zákonné znaky

skutkové podstaty jiného trestného činu (to i z hlediska požadovaného stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost ve smyslu § 3 odst. 2, 4 tr. zák.).

Nalézací soud přitom nesmí přehlížet, že oba žalované trestné činy jsou trestnými činy úmyslnými (srov. § 3 odst. 3 a § 4 tr. zák.), a proto musí věnovat potřebnou pozornost i této subjektivní stránce dovolatelova jednání; v důvodnění jeho odsuzujícího rozsudku totiž úvahy v tomto směru rovněž absentují.

Dospěje-li soud prvního stupně opětovně k závěru o vině obviněného, to třeba i jiným trestným činem, a bude-li znovu uvažovat o uložení trestu, musí věnovat pozornost jak výroku o takovém trestu, tak i dalším výrokům, které by měly ve výroku o vině svůj podklad, přičemž musí respektovat ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)